

KORT VERSLAG VAN DE BIJeenKOMST VAN VERTEGENWOORDIGERS VAN DE ELF GROOTSTE POLITIEVERBINDINGEN, GEHOUDEN OP 29 JUNI 1961 TE 's-GRAVENHAGE.

Van de POLITIEVERBINDINGEN zijn aanwezig de heren:

- AMSTERDAM
- ARNHEM
- EINDHOVEN
- ENSCHEDE
- 's-GRAVENHAGE
- GRONINGEN
- HAARLEM
- NIJMEGEN
- ROTTERDAM
- UTRECHT

Van de B.V.D. de heren:

Mr. J.S. SINNINGHE DAMSTÉ, Drs. A. KUIPERS (Voorzitter),
C.C. van den HEUVEL,
B. VREEDE,

Besproken is het overzicht van de antwoorden, ontvangen op de door de B.V.D. aan de betreffende politieverbindingen toegezonden questionnaire inzake het verstrekken van politieke gegevens aan derden.

Hierbij kwamen de volgende saillante punten naar voren:

I. Het verstrekken van politieke gegevens t.b.v. de behandeling van naturalisatie-aanvragen.

Over de weg welke de gegevens hier moeten volgen, blijken geen uniforme opvattingen te bestaan. Sedert vele jaren is de opzet, dat de gegevens niet - met de andere inlichtingen - aan de Officieren van Justitie worden toegezonden, maar door de politie, via de B.V.D. (voor eventuele aanvulling), naar de Procureurs-Generaal worden gestuurd. Dit om te voorkomen, dat de gegevens in de naturalisatiedossiers terecht komen, waardoor de beveiliging te kort wordt gedaan. De heer   weet zich echter te herinneren, dat deze gang van zaken op een bijeenkomst met de B.V.D. niet elegant tegenover de Officieren van Justitie is geoordeeld, waarom toenmaals is afgesproken om deze functionarissen niet te passeren. Amsterdam houdt zich nog steeds aan deze afspraak.

Een complicatie is verder, dat het Ministerie van Justitie in een later stadium nog eens rechtstreeks wordt geïnformeerd.

Mr. SINNINGHE DAMSTÉ zegt toe de gehele kwestie nog eens op een vergadering met de Procureurs-Generaal door te praten.

II. Het verstrekken van politieke gegevens aan de Commissarissen van de Koningin.

Uit de van de zijde van de vergadering verstrekte inlichtingen blijkt, dat de C.v.d.K. (via de burgemeester) - behalve voor de aanstelling van personeel - gegevens worden verstrekt t.b.v. de verlening van: Koninklijke onderscheidingen, het predicaat "Koninklijke" aan bedrijven, subsidies aan verenigingen, vreemdelingenpaspoorten.

De C.v.d.K. ontvangt voorts - met het oog op diens zorg voor de handhaving van de openbare orde in de provincie - ook rapporten waarin politieke gegevens kunnen zijn verwerkt, b.v. in geval van (dreigende) staking .

III. De verstrekking van politieke gegevens ten behoeve van de afgifte van een verklaring omtrent het gedrag.

Drs. KUIPERS meldt, dat in de bijeenkomst van 27 juni met vertegenwoordigers van plaatselijke politieverbindingen dit punt besproken is. Zoals in het toegezonden overzicht van de ontvangen antwoorden blijkt, is in een enkel geval gerapporteerd, dat in een beperkt aantal gevallen ook politieke gegevens worden verstrekt t.b.v. de afgifte van een verklaring omtrent het gedrag.

Hoewel tot de gegevens, waarop - volgens de "Wet op de Justitiële Documentatie en op de Verklaring omtrent het gedrag" - de burgemeester bij zijn onderzoek in verband met de afgifte van de verklaringen mag acht slaan, formeel wellicht ook de politieke gegevens kunnen worden gerekend, heeft de B.V.D., op grond van destijds bij het Ministerie van Justitie ingewonnen inlichtingen, steeds ook aangenomen dat deze gegevens hier buiten spel blijven.

Spreeker ziet in het hier wél benutten van de politieke gegevens als verrassend element het beschikbaar hebben van een op de wet steunende billijke procedure om deze gegevens te laten meespelen, zonder de bezwaren welke verbonden zijn aan het doorgeven aan de werkgever.

Wel is er de onoverkomelijke moeilijkheid van de bronbescherming, wanneer een verklaring zou worden geweigerd op grond van politieke gegevens en belanghebbende tegen deze beslissing in hoger beroep gaat bij de Arrondissementsrechtbank.

Uit de vergadering blijkt het een onbekend element te zijn, dat bij de afgifte van een verklaring omtrent het gedrag politieke gegevens te pas komen.

De heer VREEDE wijst er in dit verband nog op, dat overeenkomstig de geldende regeling, de politieregisters niet geraadpleegd kunnen worden wanneer het betrouwbaarheidsonderzoeken betreft.

IV. Afpaling van de categorie van bedrijven, waaraan gegevens behoren te worden verstrekt.

Uit de ontvangen antwoorden blijkt, dat maar in een beperkt aantal gevallen een volledige opgave is verstrekt van particuliere bedrijven waaraan de politie gegevens verstrekt. De vraag is of - in de gevallen waarin dit niet is gedaan - daarom alsnog moet worden verzocht, dan wel dan beter kan worden gezocht naar een norm. De heer lijkt het ook nuttig, dat aangegeven wordt waar de grens ligt en wie de beveiliging dan verzorgt, de B.V.D. of de plaatselijke I.D. Gevallen van dubbel werk zijn voorgekomen.

Drs. KUIPERS geeft aan, dat tot bedoelde categorie in de eerste plaats behoren de bedrijven met militaire opdrachten. Wanneer deze opdrachten ophouden, lijkt continuering logisch, omdat wederinschakeling op een ander tijdstip verwachtbaar is.

Verder zijn er bedrijven, welke voor 's Lands Veiligheid een bijzondere betekenis hebben. Een catalogisering van deze bedrijven is van belang.

Tenslotte is er een categorie van bedrijven, waarmede de politie uit hoofde van een plaatselijk belang relaties onderhoudt.

De heer VREEDE vermeldt, dat geen enkel bedrijf beveiligd is zonder inschakeling van de plaatselijke politie. Zodra er aanleiding bestaat, de beveiliging van een bedrijf bij de politie onder te brengen, wordt er overleg gepleegd.

V. Het verstrekken van de gegevens in concreto, dan wel in de vorm van een advies.

Van de zijde van de B.V.D. is reeds sedert jaren een zekere druk uitgegaan om de gegevens in concreto te verstrekken, eventueel voorzien van een toelichting; hierdoor wordt bereikt, dat de beslissing op de juiste plaats komt te liggen, nl. bij de werkgever die het veiligheidsbelang van de te vervullen functie kan beoordelen.

Het is ook reeds lang bekend, dat in vele gevallen de politie anders werkt, doordat zij niet de gegevens doorgeeft, maar zich beperkt tot het verstrekken van adviezen, in de zin van nemen of niet-nemen van een sollicitant. Voor deze laatste gedragslijn pleiten diverse argumenten, waarvan de belangrijkste is de noodzaak tot bronbeveiliging. Voorts, dat de politie veelal beter in staat is de beschikbare gegevens redelijk te interpreteren.

De heer VREEDE meent, dat de behoefte om adviezen te geven groter wordt naarmate het te beveiligen belang minder goed zichtbaar is. Hoe evidentier dit belang is, hoe meer plaats er in het bedrijf zal zijn voor een geschikte gesprekspartner, die zelf in staat is om de gegevens te beoordelen en deze ook te beveiligen.

Deze gesprekspartner hoeft niet bepaald een zgn. onbezoldigde B.V.D.-ambtenaar te zijn. De B.V.D. heeft verschillende relaties in beveiligde bedrijven, die deze status niet bezitten, maar die bij de Dienst een cursus hebben

gevolgd en die een geheimhoudingsverklaring hebben afgelegd. Met betrokkenen kan klare taal worden gesproken en zij weten hoe de gegevens moeten worden opgeborgen en eventueel worden vernietigd.

Zo kan het zijn, dat gegevens veiliger aan een particulier bedrijf kunnen worden gegeven dan aan een Overheidsinstantie, want de neiging om aan te nemen dat er bij de Overheid wel altijd voldoende garanties zijn, is bepaald in strijd met de werkelijkheid.

Drs. KUIPERS meent als inzicht van de vergadering te mogen vaststellen, dat de verstrekking van de gegevens in concreto als de beste methode moet worden beschouwd, mits bij de ontvanger de aanwezigheid van een adequate beveiliging en een juist gebruik redelijkerwijs kan worden aangenomen. Dit is ook de conclusie omtrent dit punt geweest van de andere vergadering met vertegenwoordigers van de politie, waarbij nog is gesteld, dat de vermindering van het aantal contacten de mogelijkheid om bedoelde methode op ruimere schaal toe te passen, in de hand werkt.

VI. Toepassing van de verjaringsregeling.

De heer VREEDE vraagt of de verjaringsregeling in de praktijk wel toepassing vindt met betrekking tot de aanvragen om gegevens van de zgn. onbezoldigde B.V.D.-ambtenaren. Aan deze functionarissen mogen namelijk alleen verouderde gegevens worden verstrekt wanneer zij voorzien zijn van een speciale - door de B.V.D. getekende - opdracht tot uitgebreid onderzoek. Hiervan wordt maar een spaarzaam gebruik gemaakt.

Uit de reacties blijkt, dat de verjaringsregeling ook in de hierbedoelde gevallen niet verwaarloosd wordt.

In de relatie met Overheidsinstanties kan onderscheid worden gemaakt tussen de verstrekking van gegevens ten behoeve van de vervulling van functies en ten behoeve van andere doeleinden (Koninklijke onderscheidingen, naturalisaties enz.).

Voor wat betreft de vervulling van functies bevestigen de heren en , dat ook tegenover "het Stadhuis" de verjaringsregeling wordt toegepast. Het hangt van de functie af of ook verouderde gegevens worden doorgegeven.

De heer VREEDE verwijst naar de verjaringsregeling, welke een nader onderzoek voorschrijft, wanneer bij de vervulling van een vertrouwensfunctie verouderde gegevens in de beoordeling betrokken moeten worden.

Over de toepassing van de verjaringsregeling t.b.v. andere doeleinden, onderwerpt de Voorzitter aan het oordeel van de vergadering de gedachte om steeds de verjaringsregeling toe te passen, behalve wanneer het gaat om de status van vreemdelingen m.b.t. de Nederlandse gemeenschap (naturalisatie, verwijdering enz.).

Uit de discussies hierover blijkt geen algemene eensgezindheid van opvatting; in het bijzonder niet m.b.t. de verlening van Koninklijke onderscheidingen.

VII. Het schriftelijk of mondeling verstrekken van inlichtingen.

Met betrekking tot de gebleken ruime schaal waarop in de praktijk mondeling inlichtingen worden verstrekt, memoreert Drs. KUIPERS uit de beginperiode van de B.V.D. de ook bij deze Dienst toenmaals bestaande neiging om de zaken niet schriftelijk af te doen; zowel omdat men toen niet precies wist waar de gegevens anders zouden belanden, maar ook als uiting van een gevoel van onzekerheid, met daaruit voortvloeiend een neiging om verantwoordelijkheid te ontlopen. Pas later is de stelregel ingeburgerd: Wie wat meedeelt aan een ander moet daarvoor ook instaan.

De heer   ziet ook de voordelen van de schriftelijke afdoening, maar stelt daartegenover het aan deze methode verbonden vele werk. De bedrijven hebben belang bij een spoedige afdoening en komen de inlichtingen zelf halen. Dit onderhoudt het onderling contact.

De heer   is voor schriftelijke behandeling. Hij ziet in het kweken van te nauwe persoonlijke relaties het gevaar, dat men meer geeft dan men eigenlijk wil of mag.

VIII. De beveiliging van de gegevens.

Vanuit de vergadering blijkt, dat de politie zich in het algemeen niet in een positie voelt om - in de Overheidssector - van de verkrijger (b.v. de burgemeester) garanties te vragen met betrekking tot de beveiliging of het gebruik van de gegevens; c.q. daaromtrent aanwijzingen te geven. De heer   ziet hier een taak voor de B.V.D., terwijl de heer   een regeling suggereert, uitgaande van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. De heer   vraagt of het niet aanbevelenswaardig zou zijn bij de Gemeente een beveiligingsambtenaar te plaatsen, een man die alles krijgt en die over alles gaat.

Mr. SINNINGHE DAMSTÉ wil wel overwegen of een centrale regeling te verwezenlijken zou zijn.

De heer VREEDE vermeldt, dat de B.V.D. in het algemeen weinig moeilijkheden ondervindt bij het verkrijgen van garanties bij de instanties waaraan de Dienst gegevens verstrekt. De noodzaak van een beveiligingsambtenaar hangt o.a. af van de hoeveelheid te beveiligen materie en de verspreiding ervan. Om te kunnen werken heeft ook hij nodig, dat in beginsel de noodzaak tot beveiligen erkend wordt. Dit betekent dat de betrokken ambtenaar de regels zal moeten opvolgen die de documentenbeveiliging voorschrijft. Dit in te stellen is een taak van het bevoegde gezag. Als dit ingesteld wordt krijgt men beveiliging, ook zonder beveiligingsambtenaar.

Uit de vergadering komt nog naar voren, dat uiteindelijk altijd de mogelijkheid bestaat dat stukken in de Raad komen, waarbij ook het communistische gemeenteraadslid ze kan inzien. Bij schriftelijke inlichtingen moet men hier dus wel voor uitkijken.

IX. De instelling van niet-bindende richtlijnen door een werkgroep.

Drs. KUIPERS deelt mede, dat in de andere vergadering met de vertegenwoordigers der politieverbindingen de wenselijkheid naar voren gekomen is om een algemeen gedragspatroon vast te stellen, bestaande uit een aantal niet-bindende richtlijnen voor het verstrekken van politieke gegevens door de politie. Deze richtlijnen zouden enkel basisformuleringen moeten inhouden, waarvan het vrij staat om af te wijken, wanneer plaatselijke omstandigheden dit nodig maken. Men weet dan echter dat men afwijkt en er zal een streven kunnen ontstaan om dit zo min mogelijk te doen. Zo zal er van de richtlijnen een normatieve werking kunnen uitgaan.

De indruk was namelijk, dat we thans ver genoeg zijn met onze gesprekken om een poging tot formulering te ondernemen. De bedoeling is om dit in eerste instantie over te laten aan een werkgroep van vier vertegenwoordigers van de politie en drie van de B.V.D. De heren (Vlaardingen) en (Hilversum) hebben zich reeds bereid verklaard om zitting te nemen.

Indien de vergadering ook accoord kan gaan met deze opzet, zouden er dus nog twee vertegenwoordigers uit deze bijeenkomst bij moeten komen. De B.V.D.-vertegenwoordigers zullen nader worden aangewezen. Het secretariaat zou gemakshalve bij deze Dienst kunnen komen.

De heer vraagt zich af of er wel vrijheid tot afwijking moet worden gegeven.

Mr. SINNINGHE DAMSTÉ meent van wel, omdat de plaatselijke omstandigheden centraal niet gekend worden.

De heer meent, dat de uitwerking zo zal zijn, dat er in de praktijk weinig zal veranderen.

De heer daarentegen gelooft, dat er een aantal I.D.-en zijn, die graag een stuk erfenis kwijt willen raken, hetgeen gemakkelijker is wanneer er een landelijke richtlijn is.

De vergadering blijkt zich met de aangegeven opzet te kunnen verenigen. De heer is bereid om zitting te nemen in de werkgroep. Nader zal worden uitgemaakt of v.w.b. I.D. Rotterdam, de heer dan wel de heer deel zal nemen.

Verder zal nog worden overwogen om ook een vertegenwoordiger van de Rijkspolitie in de werkgroep op te nemen, want de richtlijnen zullen ook voor dat Korps gelden.

Bij de rondvraag informeert de heer naar de mogelijkheid, dat personeel van de I.D. zal worden weggetrokken in verband met de invoering van de 45-urige werkweek.

Mr. SINNINGHE DAMSTÉ heeft daaromtrent nog niets gehoord.

De heer stelt aan de orde het kennisgeven van verhuizingen naar andere gemeentes.

De heer zegt, dat het aantal verhuizingen in Amsterdam zo groot is, dat daaraan in het algemeen geen

aandacht kan worden besteed.

Drs. KUIPERS zegt, dat de B.V.D. doorgeeft wat de Dienst inzake verhuizingen wordt gemeld. Wanneer het een persoon betreft, die veel trekt, lijkt het niet onverstandig, inlichtingen aan de B.V.D. te vragen.

De heer Van den HEUVEL zegt tenslotte nog het volgende. Hij zou ditmaal de aandacht weer eens willen richten op de opleiding, die lange tijd niet meer ter sprake is gekomen. Veertien jaar geleden is een begin gemaakt met de B.V.D.-cursussen. Aanvankelijk nam van de politieverbindingen alleen de Gemeentepolitie hieraan deel, later echter ook de Koninklijke Marechaussee en de Rijkspolitie. Voor het zo ver was, moesten verschillende moeilijkheden overwonnen worden, het enthousiasme van politiezijde voor B.V.D.-cursussen was aanvankelijk bepaald niet groot. De situatie is nu echter totaal veranderd, het aantal aanvragen voor cursussen overtreft de mogelijkheden.

In de opleiding hebben zich bepaalde veranderingen voltrokken, welke verband houden met interne veranderingen in de B.V.D. Wij zijn in Engelse school gevormd, met een sterk accent op security. In het begin hebben wij misschien wel eens de fout gemaakt dat wij dat accent wat te sterk legden en dit heeft wel eens wrevel gewekt bij de politie. De verhouding is opener geworden, hetgeen de samenwerking zeer ten goede is gekomen.

Niet alleen de relatie politie - B.V.D. is opener geworden, ook de relatie tussen de inlichtingendiensten van de politie en de rest van het korps. Aanvankelijk waren er vele politiekorpsen waar volkomen onkunde heerste over de werkzaamheden van de I.D. Momenteel is men van mening, dat het overige personeel iets van de werkzaamheden van de I.D. moet weten, al was het alleen maar hierom, dat hoe meer de I.D. in het gehele korps geïntegreerd is, hoe beter deze werkt. In verschillende gevallen is gebleken dat wanneer het gehele korps weet wat in het algemeen de taak van de I.D. is, de kans veel groter is dat men daar zaken van wezenlijk belang meldt. Door de B.V.D. is dit streven bevorderd, o.m. door het houden van lezingen door B.V.D.-personeel in politiekorpsen, waarbij het gehele korps of het kader of een gedeelte daarvan, aanwezig was.

Bovendien neemt de B.V.D. deel aan opleidings- en vormingsprogramma's van de politie, zoals:

Het opleidingsinstituut voor hoger politiepersoneel in Hilversum;

De vormingscursussen voor brigadiers en adjudanten van Gemeentepolitie;

De vormingscursussen voor opperwachtmeesters en adjudanten van Rijkspolitie.

Langzamerhand is wel een zodanige situatie ontstaan, dat de meesten wel enige bekendheid hebben met het werk van de B.V.D., toch wordt nog telkens ervaren, dat er plaatsen zijn, waar dit niet het geval is. Hier is dus nog het een en ander te doen.

Nu is men zo ver gekomen, dat overwogen wordt om de categorie die nauw met de I.D. betrokken is, nl. de Vreemdelingendienst, in de opleiding te betrekken. Dit plan is

in studie en binnenkort zal U hierover een voorstel gedaan worden.

De opleiding en voorlichting van de politie is voor de B.V.D. een belangrijke zaak, waaraan alle aandacht wordt besteed. De gelederen van de afdeling Opleiding zijn versterkt met de heer , die U allen bekend is. Hij zal zich met name met de opleiding en voorlichting van de politie op ons gebied gaan bezighouden.

Analoog aan de zg. Heelsumconferenties, zijn er voor het personeel van de Inlichtingendiensten de conferenties in de jeugdherberg "De Grasheuvel" te Amersfoort. Het aantal personen dat daarbij betrokken is, bedraagt rond 300 man. Dezerzijds is toegezegd, dat eens in de twee jaar een dergelijke bijeenkomst wordt belegd. Daarin zullen de belangrijkste aspecten van ons werk worden behandeld, niet alleen door personeel van de afdeling Opleiding, maar ook door dat van andere afdelingen van de B.V.D. De vorige keer is men van beide kanten tot de conclusie gekomen, dat deze conferenties voortgang moeten vinden en dat zelfs tot uitbreiding moet worden overgegaan. Dit is de reden dat de volgende bijeenkomst, die in de komende winter zal plaats vinden voor degenen die in het operatiewerk betrokken zijn, drie, in plaats van twee dagen zal duren. T.z.t. zal hierover nader worden bericht.

De volgende vergadering wordt vastgesteld op donderdag 28 september 1961 te 14.00 uur. Het aldaar te bespreken onderwerp zal tijdig worden bekendgemaakt.

De daarop komende vergadering zal donderdag 21 december 1961 te 14.00 uur plaatsvinden; alsdan zullen de concept richtlijnen van de werkgroep worden besproken.

Mr. SINNINGHE DAMSTÉ besluit de vergadering met enige woorden te richten tot de heer , die voor het eerst aanwezig is in zijn nieuwe hoedanigheid van Chef I.D., waarbij hij memoreert, dat zijn voorganger, de heer , benoemd is tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau, hetgeen tot verheugenis stemt.

Mr. SINNINGHE DAMSTÉ bedankt verder de heer , die wegens zijn a.s. pensionering voor het laatst de vergadering bijwoont, voor de bijzonder goede samenwerking op het gebied van het inlichtingenwerk.

Ook de heer zal binnenkort worden gepensioneerd en maakt dus ook voor het laatst deze vergadering mede.

augustus 1961.